

Dat klinkt als een klok

De Sint Janskerk heeft klokken in alle soorten en maten. Stadsbeiaardier Boudewijn Zwart verstaat de kunst om deze klokken de prachtigste klanken te laten produceren.

Door Els van den Brink, gepubliceerd in de Krant van Gouda, 16 september 2005

Al lopend door de binnenstad kun je regelmatig het geluid horen van een kerkklok of carillon. Meestal klinkt dit vanaf de Sint Jan, waar in de toren een carillon hangt van wel 50 verschillende klokken. Dit carillon, ook wel beiaard genoemd, is gemaakt in 1676 door de beroemde klokkengieter Pieter Hemony uit Amsterdam. Stadsbeiaardier Boudewijn Zwart vertelt: "Wat Stradivarius was voor de viool, dat was Pieter Hemony voor klokken. Hij had het echt goed in de vingers en kon ze ook goed stemmen." Een aantal van de originele klokken is ondertussen wel vervangen door replica's, omdat ze door corrosie als gevolg van luchtverontreiniging geen goede klank meer hadden.

Muzikale maaltijd

Boudewijn Zwart is de stadsbeiaardier van Gouda. Dat betekent dat hij elke donderdag (10.00 tot 11.00 uur) en zaterdag (12.30 tot 13.30 uur) de beiaard een uur bespeelt. Hiervoor staat boven in de toren een klavier, waarvan de toetsen via touwtjes verbonden zijn met de klepels in de verschillende klokken. Voor Boudewijn Zwart, telg uit een familie van bekende organisten, was het altijd al een jeugdroom om beiaardier te worden. Op een speciale beiaardschool in Amersfoort heeft hij het vak geleerd. Gouda is een van de acht steden waar hij nu stadsbeiaardier is, naast bijvoorbeeld Schoonhoven en Amsterdam. Boudewijn Zwart vertelt: "Het leuke van dit instrument is dat je er zo ontzettend veel verschillende dingen mee kan spelen, meer dan met piano of viool. Ik maak van een concert meestal een muzikale maaltijd. Ik begin dan bijvoorbeeld met een stukje klassiek en ga dan verder met wat volksliedjes en daarna iets van de Beatles." In de zomermaanden juli en augustus is er elke maandagavond een beiaardconcert vanaf 20.15 uur, dat gratis te beluisteren is vanuit de luistertuin achter het Catherina Gasthuis.

Speeltrommel

Een andere taak van de stadsbeiaardier is om de melodietjes in te stellen die elk kwartier automatisch klinken vanuit het carillon. Dit kwartierspel wordt ook wel het spel van de voorslag genoemd, omdat ze klinken vlak voordat de grote klok slaat op het hele of halve uur. De Sint Janstoren heeft een grote speeltrommel met een doorsnee van 177 cm, waar allemaal pennetjes in gestoken kunnen worden. Deze pennetjes bedienen een aantal hamertjes aan de buitenkant van de carillonklokken. Twee keer per jaar (wanneer?) zorgt Zwart dat er weer vier nieuwe melodietjes klinken over de stad, voor elke kwartier een ander. Zwart vertelt: "Ik kies meestal wijsjes die niet al te bekend zijn, en goed passen bij het gebouw, bijvoorbeeld een oud volksliedje of een psalm. Soms doe ik ook een verzoeknummer. Mensen gaan die wijsjes herkennen, en weten daardoor precies hoe laat het is."

Kerkklokken

Een verdieping lager in de toren van de Sint Jan hangen vier grote luidklokken. Deze klokken stammen al uit 1605 en hebben elk een andere naam en functie. De rampenklok en de doodsklok worden vooral geluid bij begrafenissen en de dodenherdenking. De kerkklok klinkt op zondagmorgen voor de kerkdienst, en de vredesklok wordt vaak geluid bij een bruiloft. Deze klokken klinken ook op het hele en halve uur, direct na het spel van de voorslag. Elk van deze klokken heeft van de makers een apart opschrift meegekregen. Op de vredesklok valt bijvoorbeeld te lezen: OCH MOGT IK ENS MIT MIJN GESCHAL VERKONDIEGEN EEN OPRECHTEN FREDE OVER ALL.

Naast deze grote klokken heeft de Sint Jan nog twee kleine klokjes hangen in het vieringstorentje midden bovenop de kruisbasiliek. Deze angelusklokjes klinken elke zondag als tijdens de kerkdienst het 'Onze Vader' wordt gebeden.

Zie ook www.carillon-towers.net/gouda.htm of www.boudewijnzwart.com voor meer informatie. Voor verzoeknummers kunt u e-mailen met Boudewijn Zwart via info@bellmoods.com.

© Copyright: Els van den Brink, Life & Science Producties